

Segmentace obrazu hranové

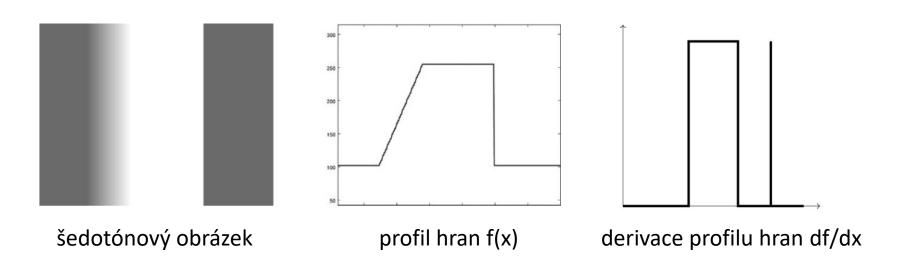
Segmentace obrazu

- Segmentace obrazu
  - Rozčlenění obrazu na části, které úzce souvisí s objekty nebo částmi reálného světa
  - Nepřekrývající se oblasti
  - Segmentace
    - Kompletní (plně koresponduje s objekty reálného světa)
    - Částečná (nemusí plně korespondovat s objekty reálného světa)
  - Segmentace probíhá na základě stejnorodosti (homogenity) nějaké vlastnosti, např. velikosti jasu
  - Složitější segmentace, např. podle textury

Segmentace obrazu

- Segmentace obrazu na základě detekce hran
  - Vychází z pozorování, že hranice jsou zvýrazněny aplikací gradientních operátorů místa prudkých změn intenzit jasů
  - Využívá se prahování
  - Výsledkem detekce hran je obraz, který ale není příliš použitelný
  - Proto následuje aplikace metod, které pospojují detekované hrany a vytvoří tak hranu (využívají ve větší či menší míře apriorní informace)
  - Marrova segmentace na základě inspirace biologickým viděním
  - Cannyho detektor hran

- Hrany představují velmi užitečnou informaci v obraze.
- Mohou být využity pro měření velikosti objektů v obraze, pro oddělení objektů od pozadí, pro rozpoznání a klasifikaci objektů apod.
- Neformálně může být hrana definována jako lokální nespojitost v hodnotách pixelů, která překračuje danou mez. Jinými slovy se jedná o rozdíl v hodnotách sousedních pixelů.

- Řada metod pro detekci hran je postavena na diferenci hodnot pixelů.
- Připomenutí definice derivace

$$\frac{df}{dx} = \lim_{h \to 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$

• Jiné vyjádření derivace: $\lim_{h\to 0} \frac{f(x)-f(x-h)}{h}$, $\lim_{h\to 0} \frac{f(x+h)-f(x-h)}{2h}$

• Pro diskrétní svět je hodnota jmenovatele h = 1, protože se jedná o vzdálenost dvou sousedních pixelů a místo o derivaci mluvíme o diferenci.

$$f(x+1) - f(x)$$
  $f(x) - f(x-1)$, $(f(x+1) - f(x-1))/2$

 Gradient – vektor parciálních derivací (diferencí) – míří ve směru největšího nárůstu hodnot

grad
$$f(x, y,...) = \nabla f(x, y,...) = \left(\frac{\partial f}{\partial x}, \frac{\partial f}{\partial y},...\right)$$

• Pro funkci dvou proměnných f(x,y), tj. v našem případě pro obrázek platí

$$|\nabla f| = \sqrt{\left(\frac{\partial f}{\partial x}\right)^2 + \left(\frac{\partial f}{\partial y}\right)^2}$$

$$\varphi = arctg\left(\frac{\partial f}{\partial x} \middle/ \frac{\partial f}{\partial y}\right)$$
velikost
směr

• V diskrétním světě se derivace nahrazují diferencemi, a počítají se pomocí lineárních filtrů a masek, které jsou aproximacemi derivací.

- Filtry pro detekci hran (výpočet aproximace 1. derivace)
  - Vyjdeme z definice derivace, resp. diference ve tvaru f(x+1) f(x-1)
  - Potom můžeme realizovat horizontální a vertikální aproximaci derivace (diferenci) pomocí těchto masek lineárních filtrů:

- Tyto filtry najdou horizontální, resp. vertikální hrany, ale jsou poněkud "syrové".
- Proto je výhodné výsledek vyhladit lineárním filtrem s maskami:

$$\begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}$$

• Oba dílčí filtry můžeme zkombinovat do jednoho filtru, který se nazývá **filtr Prewittové**:

$$P_x = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 1 \\ -1 & 0 & 1 \\ -1 & 0 & 1 \end{bmatrix} \qquad P_y = \begin{bmatrix} -1 & -1 & -1 \\ 0 & 0 & 0 \\ 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

vertikální hrany

horizontální hrany

• Pokud p_x a p_y jsou hodnoty (intenzity) pixelu získaného filtrací pomocí P_x , resp. P_y , potom velikost gradientu je dána vztahem

$$\sqrt{p_x^2 + p_y^2}$$

• Který je ale v praxi nahrazován jednodušším výpočtem a to $\max\{|p_x|,|p_y|\}$ nebo $|p_x|+|p_y|$

Příklad

původní obrázek

vertikální směr (P_x)

horizontální směr (P_y)

• Zkombinování dílčích filtrovaných snímků

šedotónový obrázek velikost gradientu (zkombinování vertikální a horizontální filtrace)

prahovaný obrázek

Dalšími známými filtry jsou Robertsův filtr

$$\left[egin{array}{cccc} 1 & 0 & 0 \ 0 & -1 & 0 \ 0 & 0 & 0 \end{array}
ight]$$

$$\left[\begin{array}{ccc} 1 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{array}\right] \qquad \left[\begin{array}{cccc} 0 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{array}\right]$$

a Sobelův filtr (mírně dává důraz na středový pixel)

$$\left[\begin{array}{ccc} -1 & 0 & 1 \\ -2 & 0 & 2 \\ -1 & 0 & 1 \end{array}\right]$$

$$\left[\begin{array}{ccc} -1 & 0 & 1 \\ -2 & 0 & 2 \\ -1 & 0 & 1 \end{array}\right] \qquad \left[\begin{array}{ccc} -1 & -2 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \\ 1 & 2 & 1 \end{array}\right]$$

• Varianta Sobelova filtru pro detekci hran (derivaci) v šikmém směru

$$h = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 2 \\ -1 & 0 & 1 \\ -2 & -1 & 0 \end{bmatrix}$$

• Příklad Robertsova a Sobelova filtru

Robertsův filtr

Sobelův filtr

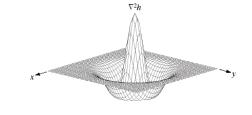
- Filtry pro detekci hran (výpočet aproximace 2. derivace)
  - Součet druhých derivací v obou směrech se nazývá Laplaceův operátor (Laplacian)

$$\nabla^2 f = \frac{\partial^2 f}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 f}{\partial y^2}$$

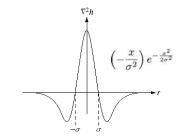
• který může být aproximován maskou lineárního filtru (diskrétní Laplaceův operátor)

$$h = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & -4 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \quad \text{nebo} \quad h = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & -8 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{bmatrix} \quad \text{nebo} \quad \begin{bmatrix} -2 & 1 & -2 \\ 1 & 4 & 1 \\ -2 & 1 & -2 \end{bmatrix} \quad \text{nebo}$$

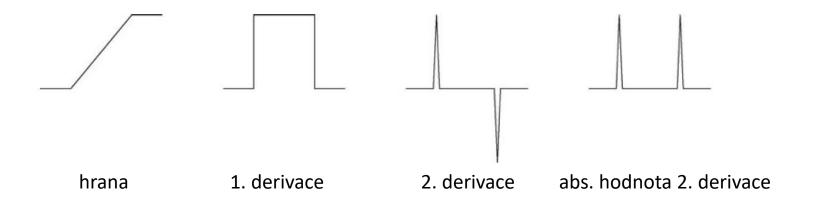
0	0	-1	0	0
0	-1	-2	-1	0
-1	-2	16	-2	-1
0	-1	-2	-1	0
0	0	-1	0	0

- Oproti operátorům pro aproximaci 1. derivace se jedná o izotropní operátor.
- Nevýhodou ale je, že je náchylný na šum.

• Hrana a její derivace

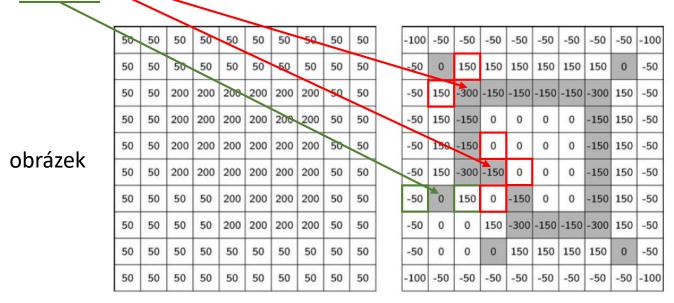
• Druhá derivace způsobuje duplikování hran.

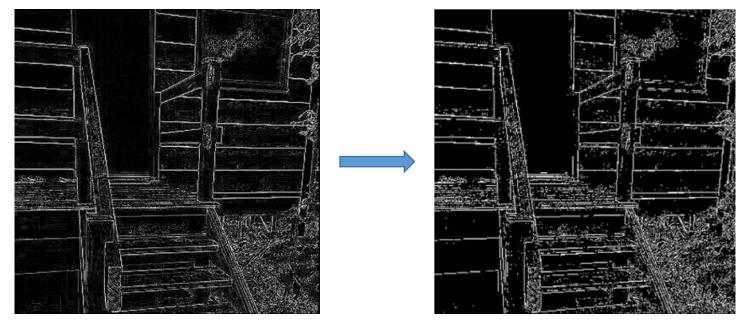
Průchody nulou

- Možným způsobem, jak se vypořádat s duplicitou hran vzniklých použitím Laplaceova operátoru, je lokalizace míst, kde dochází k průchodu nulou (zero crossings) – v masce to jsou místa, kde dochází ke změně znaménka.
- Místa průchodu nulou jsou definována pozicí pixelů, které splňují jednu z následujících podmínek:
  - Mají zápornou hodnotu a sousedí aspoň s jedním pixelem, který má nezápornou hodnotu (4-okolí).
  - Mají nulovou hodnotu a leží mezi pixelem se zápornou hodnotou a pixelem s kladnou hodnotou.

filtrovaný obrázek pomocí Laplaceova operátoru + šedě vyznačené průchody nulou

- Kombinací aplikace Laplaceova operátoru a následnou identifikací hranových pixelů pomocí detekce míst průchodů nulou získáme hranový detektor.
- Příklad

Filtrace pomocí Laplaceova operátoru

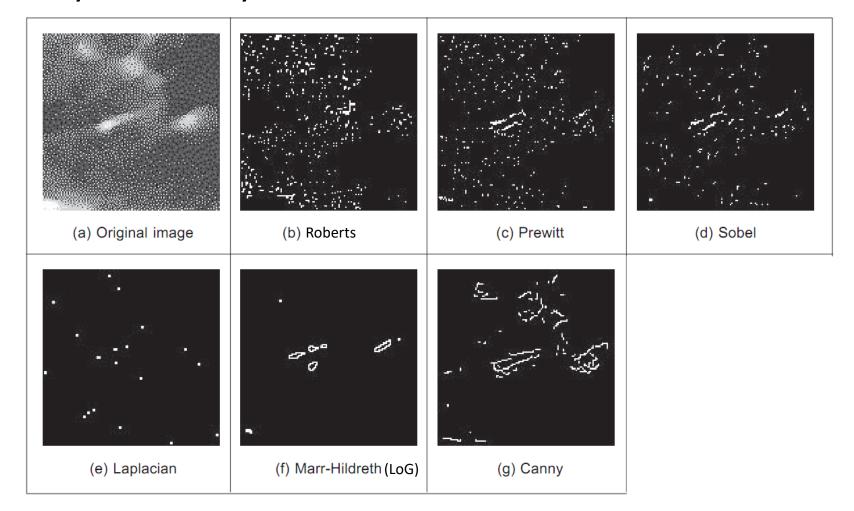
Po následné detekci míst průchodů nulou

• V obrázku je bohužel příliš mnoho hran díky různým drobným změnám v intenzitách.

- Aby nedocházelo k detekci přehnaného množství hran, je výhodné obrázek předem vyfiltrovat, např. pomocí Gaussova filtru – Marrova-Hildrethova metoda:
  - 1. Vyhlazení obrázku pomocí Gaussova filtru
  - 2. Následná filtrace pomocí Laplaceova filtru
  - 3. Identifikace míst průchodu nulou
- Kombinace prvních dvou kroků se nazývá LoG filtr ("Laplacian of Gaussian").
- Velmi dobře aproximuje biologickou filtraci obrazu v oku.

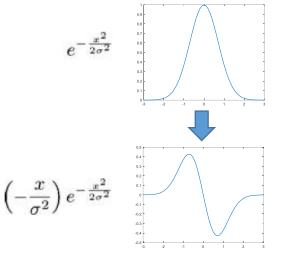
Srovnání různých hranových filtrů

- Cannyho detektor John Canny, 1986
  - Tři kritéria/požadavky na detektor:
    - Nízká chybovost schopnost najít hrany a jen hrany
    - Lokalizace hran vzdálenost mezi hranami v obrázku a detekovanými hranami by měla být minimální
    - Jednoduchá odezva nalezeny by měly být hrany jednoduše reprezentované pixely, ne vícenásobné a široké hrany
  - Detekce hran v Cannyho detektoru probíhá v několika krocích:
    - 1. Potlačení šumu snížení rizika chybné detekce hran Gaussův filtr
    - 2. Nalezení primárních hran Sobelův filtr nebo derivace Gaussova filtru
    - 3. Potlačení nemaximálních hodnot
    - 4. Prahování s hysterezí

- Tyto kroky **předzpracování** obrázku lze shrnout takto:
  - 1. Provedeme **vyhlazení**, např. vytvoříme jednodimenzionální Gaussův filtr g.

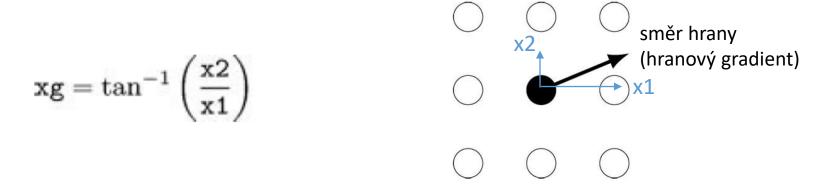
2. Vypočítáme gradient (**detekujeme hrany**), např. použijeme Sobelův filtr nebo vytvoříme jednodimenzionální derivovaný Gaussův filtr *dg*.

- 3. Spočítáme konvoluci g a dg a získáme filtr gdg (vyhlazení + detekce hran).
- 4. Filtr gdg aplikujeme na původní obrázek x a získáme obrázek hran x_1 (vodorovný směr)
- 5. Filtr gdg^T aplikujeme na původní obrázek x a získáme <u>obrázek hran x_2 (svislý směr)</u>
- 6. Výsledný primární obrázek hran získáme jako $x_e = \sqrt{x_1^2 + x_2^2}$
- Pozn. Využíváme toho, že Gaussův filtr i jeho derivace jsou separovatelné filtry.

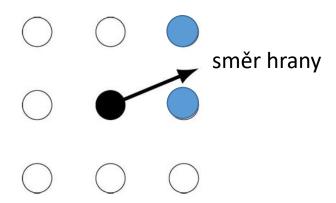
- Dalším krokem je lokální potlačení nemaximálních hodnot v obrázku (ztenčení hran).
- Cílem je ponechat jen ty pixely, které patří hraně.
- · Obyčejným prahováním bychom nedosáhli dobrých výsledků.
- Místo toho vyjdeme z toho, že ke každému pixelu můžeme snadno přiřadit (vypočítat) směr ("hranový gradient").
- Pixel, který tvoří hranu, potom musí mít větší velikost (intenzitu) než jeho lokální sousedé ve směru hranového gradientu daného pixelu.
- Máme-li například pixel, jímž prochází svislá hrana, musí být jeho levý a pravý soused nižší hodnoty (= max. hodnota gradientu daného pixelu v lokálním okolí), aby byl "uznán" jako skutečná hrana.

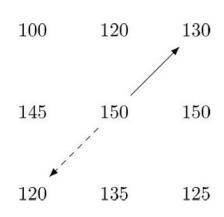
Hranový gradient (vyjádřený úhlem) vypočítáme ze vztahu

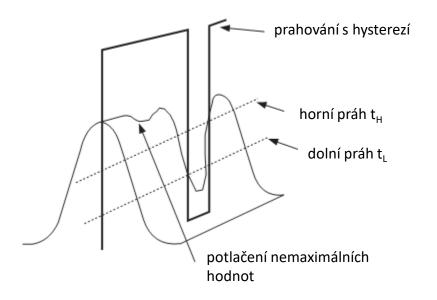
- Vypočtený hranový gradient nemíří ke konkrétnímu pixelu, ale mezi pixely, takže je třeba zvážit míru jejich příspěvku pro výpočet hranového gradientu na základě sousedních pixelů.
- Výpočet lze provést pomocí lineární interpolace intenzit, ale výpočetně jednodušší je použít jiné postupy.

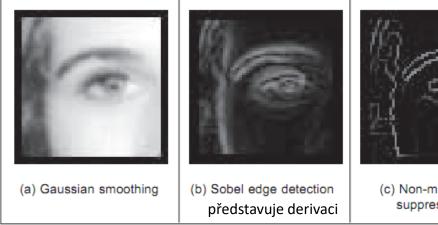
- Výpočet můžeme provést dvěma způsoby:
  - Za sousední pixely gradientu bereme ty, mezi které míří gradient a z nich spočítáme vážený průměr. Např. na obrázku vlevo by se jednalo o dva modře zvýrazněné pixely vpravo nahoře.
  - 2. Za sousední pixely gradientu bereme jednak ten, co je blíže směru gradientu a ten, který leží přesně na opačnou stranu, viz obrázek vpravo. Pokud je hodnota středového pixelu větší než hodnota jeho dvou identifikovaných sousedů, pixel ponecháme (náš případ), jinak ho smažeme.

- Následně provádíme **prahování**, abychom získali finální hrany.
- Cannyho detektor nepoužívá jednoduché prahování, ale tzv. **prahování s hysterezí** (hysteresis thresholding), které používá dva prahy: dolní práh t_L a horní práh t_H
  - Pixel, jehož hodnota je větší než t_H je považován za pixel hrany (strong edge pixel)
  - Pixel, jehož hodnota leží mezi t_L a t_H, a který současně sousedí (8-okolí) s jiným hranovým pixlem (strong edge pixel), je považován za pixel hrany (weak edge pixel).

- Rohy místa, kde se setkávají dvě hrany, které jsou orientovány různým směrem.
- Existuje řada detektorů rohů:
  - Moravcův detektor rohů
  - Harrisův-Stephensův detektor (a jeho různá vylepšení)
  - Förstnerův detektor rohů
  - Wangův-Bradyho detektor rohů
  - Trajkovicův-Hedleyho detektor rohů
  - Tomasiho-Kanadeův detektor rohů
  - Beaudetův detektor rohů
  - ...
- Nejznámější jsou Moravcův detektor a Harrisův-Stephensův detektor.

- Moravcův detektor rohů
  - Jeden z nejstarších a nejjednodušších detektorů
  - Roh je identifikován jako pixel, jehož okolí se výrazně liší od lokálních okolí jiných pixelů.
  - 1. Předpokládejme, že pracujeme se čtvercovým oknem (maskou) *W*, která má rozměry o lichém počtu pixelů.
  - 2. Okno svým středem umístíme na uvažovaný pixel p.
  - Okno postupně posouváme o jeden pixel ve všech osmi směrech od pixelu p a pro každý tento posun s=(i, j) vypočítáme rozptyl intenzity (intensity variation)

$$I_s = \sum (W(x, y) - W_s(x, y))^2$$

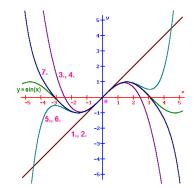
- 4. Následně vypočítáme minimum M ze všech hodnot I_s . Každému pixelu snímku odpovídá jedna hodnota M, která vyjadřuje míru, s jakou odpovídající pixel tvoří roh.
- 5. Celý postup opakujeme pro všechny pixely v obrázku (okraje obrázku doplňujeme nulami).

Moravcův detektor rohů

50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	5	0	0	0	0	0	0	0	0	5
50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	50	50	50	50	50	50	50	50	50	0	0	0	10	10	0	0	0	0	20
50	50	50	50	150	150	150	150	150	150	0	0	0	10	20	0	0	0	0	20
50	50	50	50	150	150	150	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	50	50	50	150	150	150	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	50	50	50	150	150	150	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	50	50	50	150	150	150	150	150	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	50	50	50	150	150	150	150	150	150	5	0	0	20	20	0	0	0	0	45

• Nevýhodou Moravcova detektoru rohů je, že občas detekuje i hrany jako rohy a navíc nemusí detekovat různé natočené rohy – není izotropní.

- Harrisův-Stephensův detektor rohů
  - Též nazývaný jen Harrisův detektor
  - Založen na Taylorově rozvoji 1. řádu funkce dvou proměnných (lokální aprox. obrazu)

$$f(x+h,y+k) \approx f(x,y) + h \frac{\partial f}{\partial x}(x,y) + k \frac{\partial f}{\partial y}(x,y)$$

- Derivace jsou počítány (aproximovány) pomocí lineárních filtrů.
- Podobně jako Moravcův detektor rohů, i Harrisův detektor počítá "rozptyl" intenzit různě posunutých lokálních okolí

$$\sum_{(u,v)\in K} (I(u+s,v+t) - I(u,v))^2$$

• kde (s, t) je uvažovaný posun a K je okolí (maska).

• Využijeme Taylorův rozvoj funkce uvedený výše a aplikujeme ho na výpočet "rozptylu" (parciální derivace označíme $I_x=\frac{\partial I(u,v)}{\partial x}$ a $I_y=\frac{\partial I(u,v)}{\partial y}$ – udávají míru změny intenzity ve směru x a y)

$$\begin{split} \sum_{(u,v)\in K} (I(u+s,v+t) - I(u,v))^2 &= \sum_{(u,v)\in K} (I(u,v) + sI_x(u,v) + tI_y(u,v) - I(u,v))^2 \\ &= \sum_{(u,v)\in K} (sI_x(u,v) + tI_y(u,v))^2 \\ &= \sum_{(u,v)\in K} (s^2I_x^2 + 2stI_xI_y + t^2I_y^2) \\ &= \sum_{(u,v)\in K} \left[s \quad t \right] \begin{bmatrix} I_x^2 & I_xI_y \\ I_xI_y & I_y^2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} s \\ t \end{bmatrix} \end{split}$$

• Harrisův detektor se zaměřuje na určení matice parciálních derivací:

$$H = egin{bmatrix} I_x^2 & I_x I_y \ I_x I_y & I_y^2 \end{bmatrix}$$

$$f(x+h,y+k) \approx f(x,y) + h \frac{\partial f}{\partial x}(x,y) + k \frac{\partial f}{\partial y}(x,y)$$

• Využijeme Taylorův rozvoj funkce uvedený výše a aplikujeme ho na výpočet "rozptylu" (parciální derivace označíme $I_x=\frac{\partial I(u,v)}{\partial x}$ a $I_y=\frac{\partial I(u,v)}{\partial y}$ – udávají míru změny intenzity ve směru x a y)

$$\begin{split} \sum_{(u,v)\in K} (I(u+s,v+t) - I(u,v))^2 &= \sum_{(u,v)\in K} (I(u,v) + sI_x(u,v) + tI_y(u,v) - I(u,v))^2 \\ &= \sum_{(u,v)\in K} (sI_x(u,v) + tI_y(u,v))^2 \\ &= \sum_{(u,v)\in K} (s^2I_x^2 + 2stI_xI_y + t^2I_y^2) \\ &= \sum_{(u,v)\in K} \left[s \quad t\right] \begin{bmatrix} I_x^2 & I_xI_y \\ I_xI_y & I_y^2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} s \\ t \end{bmatrix} \end{split}$$

• Harrisův detektor se zaměřuje na určení matice parciálních derivací:

$$H = egin{bmatrix} I_x^2 & I_x I_y \ I_x I_y & I_y^2 \end{bmatrix}$$

- Pro daný posun (s, t) je výraz $s^2I_x^2 + 2stI_xI_y + t^2I_y = c$ konstantní a rovnice představuje rovnici elipsy.
- Délky a směry poloos a, b elipsy jsou dány vlastními čísly λ_1 and λ_2 , resp. vlastními vektory $\mathbf{v}_1$ a $\mathbf{v}_2$ matice H.

$$H\mathbf{v}_i = \lambda_i \mathbf{v}_i$$
  $a = (\lambda_1)^{-1/2}, b = (\lambda_2)^{-1/2}$ $a^2 = \frac{1}{\lambda_1}, b^2 = \frac{1}{\lambda_2}$

 Protože velikosti poloos nepřímo odpovídají velikostem vlastních čísel, je nejpomalejší (nejméně strmá) změna intenzit ve směru největších vlastních čísel a naopak.

- Na základě známých hodnot vlastních čísel rozlišujeme tři případy:
  - 1. Obě vlastní čísla jsou velká -> žádná významná změna v jakémkoliv směru (jednolitá oblast bez výraznějších změn)
  - 2. Jedno vlastní číslo je velké a druhé malé -> značí detekovanou **hranu** ve směru malého vlastního čísla (vektoru)
  - 3. Obě vlastní čísla jsou malá -> značí detekovaný **roh**
- Protože matice H, ze které se vypočítávají vlastní čísla, je diagonálně symetrická, dá se výpočet vlastních čísel zjednodušit.
- Mějme matici

$$M = \begin{bmatrix} x & y \\ y & z \end{bmatrix}$$

Potom lze najít vlastní čísla řešením kvadratické rovnice

$$\lambda^2 - (x+z)\lambda + (xz - y^2) = 0$$

- V uvedené rovnici je x+z=stopa(M) a xz-y²=det(M).
- Protože výpočet odmocniny v uvedené kvadratické rovnici je výpočetně náročný, navrhli Harris a Stephens jednodušší přibližný výpočet, který počítá pouze stopu (trace) a determinant.
- Výsledná matice *R* (*corner response*) má rozměry původního obrázku a její hodnoty odpovídají míře detekovaných rohů (velké hodnoty odpovídají rohům)

$$R = \det(M) - k(\operatorname{Tr}(M))^2$$

 kde k je volitelný parametr citlivosti. Typicky se jeho hodnota pohybuje mezi 0,04 a 0,15.

- Výpočet detekce rohů lze shrnout do několika jednoduchých kroků
  - 1. Vypočítáme parciální derivace obrázku ve směrech x a y. Parciální derivace aproximujeme lokálními hranovými filtry, tj. detekujeme hrany ve vodorovném a svislém směru.
  - Spočítáme prvky matice H, tj.

$$S = \sum I_x^2$$
, $T = \sum I_x I_y$, $U = \sum I_y^2$

3. Vypočítáme matici R (obrázek s detekovaný rohy; ty lze zvýraznit následným prahováním)

$$R = (SU - T^2) - k(S + U)^2$$

• Pro zvýšení robustnosti algoritmu lze v druhém kroku počítat místo prostého součtu intenzit v daném okně vážený součet daný Gaussovým filtrem, tj. spočítat konvoluce

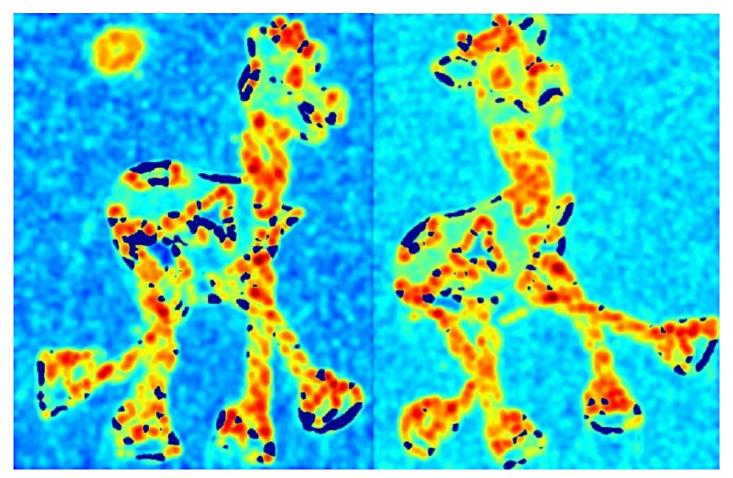
$$S = (I_x^2) * G$$
, $T = (I_x I_y) * G$, $U = (I_y^2) * G$

• kde *G* je Gaussův filtr (matice vah).

Původní obrázky

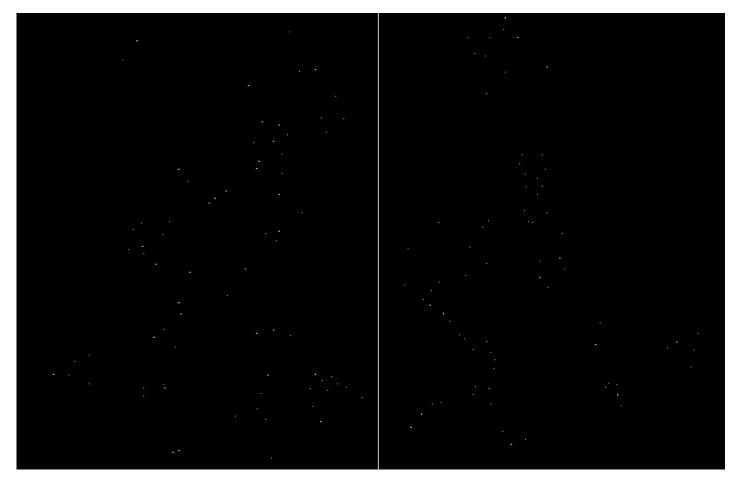
• Matice R (*Corner response*)

• Oprahování R > daný práh

• Lokální maxima (potlačení nemaximálních hodnot v lokálních okolích)

Výsledná detekce rohů

Literatura

- McAndrew A., Computational Introduction to Digital Image Processing, CRC Press, 2. vydání, 2016
- Sundararajan D., Digital Image Processing: A Signal Processing and Algorithmic Approach, Springer, 2017
- Birchfield S., Image Processing and Analysis, Cengage Learning, 2016
- Acharya T., Ray A. K., Image Processing: Principles and Applications, Wiley, 2005
- Burger W., Burge M. J., Principles of Digital Image Processing: Fundamental Techniques, Springer-Verlag, 2009